

Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland

provincie@zeeland.nl

Unit Milieu [REDACTED]

HANSWEERT, 4 augustus 2026

Ons kenmerk: SGW-2026450

Betreft: verduidelijking verzoek handhaving gebruik PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen

Geachte heren [REDACTED] en [REDACTED]

Hierbij een reactie op uw verzoek om verduidelijking van het verzoek het gebruik van PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen op gronden van de Provincie Zeeland te doen stoppen.

U geeft in uw brief van 20 juli 2026 aan dat het “u niet duidelijk is of het verzoek opgevat dient te worden als een verzoek tegen het mogelijk gebruik van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen of als een verzoek tot aanpassing van de voorwaarden waaronder provinciale gronden in gebruik zijn gegeven”. Verder geeft u aan dat “bij een verzoek tot handhaving concreet dient te worden gemaakt op welke percelen het verzoek toeziet evenals welk wettelijk voorschrift wordt overtreden”.

In deze verduidelijking gaat SGW eerst in op de problematiek die kennelijk niet voldoende geduid is, daarna op de middelen en percelen waarop het verzoek betrekking heeft, vervolgens wordt het handavingsverzoek benoemd en gemotiveerd en tot slot een eenvoudige oplossing waarover de provincie overigens al heeft aangegeven er mee bezig te zijn.

Verduidelijking problematiek

Het gebruik van PFAS-houdende middelen stijgt exponentieel, het inmiddels door ontwikkeling van nieuwe PFAS-houdende middelen en toenemend gebruik van die middelen al weer achterhaalde CLM onderzoek uit 2024 is daar duidelijk over (I, [1236-CLM-rapportage-PFAS-pesticiden-provincies.pdf](#)). Het gevolg van dat gebruik is verontreiniging van het milieu met PFAS-houdende middelen en vooral een afbraakproduct daarvan de ZZS TFA, die zich ophoopt in het grondwater (II, [Grondwaterkwaliteit Nederland 2024](#)). Provincies, waterbedrijven en veel anderen vrezen deze ontwikkeling en willen dat dit stopt. Artikelen in H2O (III, [H2O-Online 251120 PFAS in grondwater.pdf](#)), stukken op websites zoals van de Vewin (IV, [CLM-onderzoek: alternatieven voor PFAS-pesticiden bieden perspectief voor aardappelteelt - Vewin](#)) of oproepen van het VNG, de Unie van Waterschappen en PAN-NL (V, [het-verzoek-tot-intrekking-.pdf](#)) geven hier blijk van.

De enige remedie is bestrijding bij de bron, de sproeikarren die inmiddels ruim 300.000 kilo PFAS-houdende middelen per jaar over het land spuiten. Met de u inmiddels bekende gevolgen voor het grondwater.

SGW vraagt aan de Provincie Zeeland hier een eind aan te maken;

- omdat gebruik van PFAS-houdende middelen niet nodig is, ook al geven boeren aan niet zonder te kunnen (VI, [1287-CLMrapport-Quickscan alternatieven pfas-pesticiden consumptieaardappel.pdf](#), CLM onderzoek 1287, juli 2027), en
- omdat de eigenaar van grond, in dit geval de Provincie Zeeland, aangeeft dit gewoon door te laten gaan (VII, [Motie 23 - PvdA-GL - Provinciale gronden PFAS-vrij](#), 4/5 juni 2026 Provinciale Staten Provincie Zeeland, motie verworpen).

Degene die de activiteit, het spuiten met PFAS-houdende middelen, uitvoert neemt geenszins verantwoordelijkheid voor het milieu. Basale voorzorgbeginselen uit de Omgevingswet en/of de Waterschapsverordening (1.6., 1.7., 1.7.a./1.6) worden niet opgevolgd. Immers eenieder die deze middelen in het milieu verspreidt weet, of kan redelijkerwijs weten, dat door deze activiteit het milieu wordt geschaad terwijl het ook mogelijk is deze activiteit zonder dergelijke schade toe te brengen uit te voeren; er kan gekozen worden voor het toepassen van andere, niet PFAS-houdende middelen of het spuiten kan helemaal achterwege worden gelaten. De eigenaar van de gronden, die ook verantwoordelijk is voor verantwoord gebruik van die gronden, kan het spuiten met PFAS-houdende middelen eenvoudig verbieden en toezien op handhaving van dit verbod.

Concrete middelen en percelen

Akkerbouwers passen wisselteelt/vruchtwisseling toe om ziekten en plaagorganismen te reduceren en uitputting van de bodem te voorkomen. Voor aardappelen geldt een verplichte teeltbeperking van een keer per vier jaar. Maar ook bieten, uien of bloembollen worden niet elk jaar op hetzelfde perceel geteeld. Granen worden meestal gebruikt als wisselgewas, echter mais wordt vaak jaar in jaar uit op hetzelfde perceel geteeld. Zacht- en hardfruit groeien jaren op hetzelfde perceel. De provincie weet welke percelen worden verpacht en dus precies om welke percelen het gaat. Daarom vragen is onnodig belastend en overbodig.

PFAS-houdende middelen worden in alle teelten toegepast, fungiciden voor schimmel, insecticiden voor insecten en herbiciden voor onkruid. Gebruik wisselt per teelt en per boer. Aardappelen worden in het groeiseizoen frequent met fungicide bespoten tegen Phytophthora infestans. Afhankelijk van de schimmeldruk, de temperatuur en de luchtvochtigheid soms zelfs meerdere keren per week. Ook in fruit wordt wekelijks gespoten tegen schimmel. Voor granen en mais geldt hetzelfde alhoewel de frequentie lager ligt, het spreekt voor zichzelf dat in brood en havermout PFAS wordt aangetoond. Op grasland worden de minste middelen toegepast maar ook daarop worden PFAS-houdende middelen (tegen emelten, roest, onkruid) ingezet.

Voor middelen is bepaald waarop die middelen mogen worden gebruikt, en voor alle denkbare gewassen zijn middelen beschikbaar. De werkzame stof Flutianil mag alleen in bedekte teelt worden toegepast en alleen voor bloembollen en bloemisterij gewassen. Deze werkzame stof zit in het middel Gatten. De werkzame stof Mefentrifluconazool is toegestaan in akkerbouw en fruitteelt. Deze werkzame stof zit in de middelen Balaya, Belanty, Belanty FL, Diadem, Lenvyor, Lenvyor Plus, Revystar, Revytrex, Vitorna, Xenial. De flyer van het CLM (VIII, [Flyer-PFAS-middelen-24-april-2026.pdf](#), CLM juni 2026) geeft een opsomming van toepassingen voor PFAS-middelen. Voor elke teelt zijn meerdere fungi-, herbi-, en insecticiden die PFAS bevatten toegelaten en die worden

dan ook gebruikt. Dat boeren niet schromen ook niet toegelaten middelen te gebruiken toonde deze week de Zeeuwse courgette teler affaire, recent Japans onderzoek toont dat Nederlandse landbouwproducten meer PFAS bevatten dan die uit andere landen.

Fluazinam, Fluopicolide, Mefentrifluconazole, Flutolanil, Trifloxystrobin, Oxathiapiproline, Cyflufenamide, Penthiopyrad en Flutianil zijn fungiciden waarvan volgens het CLM onderzoek in 2023 140.460 kilo in Nederland is verspoten (I).

Picolinafen, Isoxaflutol, Tembotrione, Prosulfuron, Flufenacet, Diflufenican, Fluazifop-P-butyl en Pyroxsulam zijn herbicide waarvan volgens het CLM onderzoek in 2023 35.149 kilo is verspoten. Flonicamid, Tefluthrin, Sulfoxaflor, Metaflumizone, Lambda-cyhalothrin, Cyflumetofen, Pyridalyl zijn insecticiden waarvan volgens het CLM onderzoek in 2023 9.603 kilo in Nederland is verspoten (I). Fluopyram is een fungicide en een nematocide waarvan volgens het CLM onderzoek in 2023 35.795 kilo in Nederland is verspoten (I).

Neem hierbij mee dat het gebruik van deze PFAS-houdende middelen sterk toeneemt en er in 2026 dus veel meer kilo's zijn verspoten. Ook zullen een aantal nieuwe PFAS-houdende middelen inmiddels zijn toegevoegd die ook hun bijdrage leveren maar waarover geen data zijn.

Concreet; Op elk perceel van de Provincie Zeeland dat wordt verpacht worden PFAS-houdende middelen toegepast. Welke middelen is afhankelijk van het geteelde gewas en de intensiteit van ziekten en plagen.

Motivering

Met het toelaten van het gebruik van PFAS-houdende middelen op gronden in uw eigendom, dat niet langer gezien kan worden als een reguliere grondgebonden agrarische activiteit met beperkte milieueffecten, zijn meerdere aspecten van wet- en regelgeving in het geding i.c.:

1. De Kaderrichtlijn water, voorkomen van achteruitgang van de chemische en ecologische toestand;
2. De Habitat richtlijn artikel 6 leden 2 en 3, niet beoordelen significante effecten op Natura 2000 gebieden;
3. De specifieke zorgplicht van de Omgevingswet activiteit uitvoeren die schade oplevert;
4. De Waterschapsverordening Waterschap Scheldestromen, een activiteit uitvoeren die onnodige schade toebrengt aan het watersysteem;
5. Het voorzorgsbeginsel ten aanzien van drinkwaterbronnen (oppervlakte- en grondwater), niet voorkomen van onnodige (grond)watervervuiling met PFAS.
6. Alle PFAS zijn Zeer Zorgwekkende Stoffen, waarvoor minimalisatieplicht geldt sinds 2016.

Het faciliteren van deze landbouwmethoden die een diffuse persistente bron van (grond)waterverontreiniging veroorzaken zonder specifieke toetsing aan wet- en regelgeving en zonder aanvullende beschermende maatregelen is onverenigbaar met vigerende wet- en regelgeving.

Ad 1) KRW

Gezien de verspreidingsafstanden van meer dan 7 kilometer vanaf het landbouwperceel (IX, [Pesticiden op de Marker Wadden: zelfs hier is de lucht niet schoon | NPO Radio 1](#)) is verontreiniging van waterlichamen met PFAS-houdende middelen niet verbazingwekkend. De chemische en ecologische toestand van die KRW waterlichamen verslechtert daardoor, PFAS is een everlasting chemical en een ZZS die ophoopt in watersystemen/-organismen en aldus achteruitgang van het KRW waterlichaam bewerkstelligt. Het bijgesloten onderzoek toont dit voor organismen in de Westerschelde (X, [Hoofdlijnenrapport : Impact van probleemstoffen \(incl. PFAS\) op natuur in de Westerschelde | Rijkswaterstaat Publicatie Platform](#)). Het plaatje van Zeeland toont

de KRWwaterlichamen met een 7 km contour vanaf het waterlichaam. De mogelijkheden voor akkerbouw met PFAS-houdende middelen, de paarse stukken in afbeelding I, zijn zeer beperkt. **Concreet:** Landbouw in Zeeland waarin PFAS-houdende middelen worden toegepast zonder achteruitgang van KRW waterlichamen te veroorzaken, is bijna niet mogelijk.

Afbeelding van KRW/natura 2000-gebieden in Zeeland
Paars = afstand tot N 2000 gebied > 7 kilometer
Stippellijn = 7 kilometer
Afbeelding afkomstig van Atlas van de leefomgeving

Ad 2) Habitatrichtlijnen

Alle zoute wateren in Zeeland zijn grote Natura-2000 gebieden, enkele kleinere stukken land hebben ook die status (zie afbeelding hierboven).

Uitspraken hebben duidelijk gemaakt dat het gebruik van (PFAS-houdende) bestrijdingsmiddelen in de nabijheid van Natura-2000 gebieden vergunningplichtig is ingevolge de Wet natuurbescherming (Omgevingswet). Immers niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat het spuiten met PFAS-houdende middelen gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van dichtbij gelegen Natura-2000 gebieden. Daardoor is dit gebruik vergunningplichtig. Uitspraken hierover; ECLI:NL:RBNNE:2021:2483, ECLI:NL:RBNNE:2024:4141 en ECLI:NL:RVS:2025:1428. Omdat er geen vergunning is afgegeven voor het gebruiken van PFAS-houdende middelen en geen voortoets of passende beoordeling is gedaan, valt niet met zekerheid uit te sluiten dat er door de uitvoering van spuitactiviteiten met PFAS-houdende middelen sprake is van mogelijk significante effecten.

De Raad van State deed deze uitspraak over een provinciaal handhavingsbesluit op grond van de Wet natuurbescherming over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nabij een Natura 2000-gebied zonder dat daarvoor een natuurvergunning was afgegeven. Boeren die in Zeeland PFAS-houdende middelen spuiten doen dat ook allemaal zonder vergunning. En begaan dus allemaal overtredingen. De Raad van State geeft hierover aan: 'Nu het college significante gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet op voorhand kan uitsluiten, kan het - gelet op de formulering van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb - niet anders dan een overtreding constateren omdat gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, terwijl niet is uitgesloten dat dit leidt tot significante gevolgen. Het enkele feit dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen valt onder het normaal agrarisch gebruik, maakt dit niet anders'. Over de uitspraak RvS inzake Ielieteeft nabij N2000, 2 april 2025, ECLI:NL:RVS:2025:1428 schreef de toenmalig Minister van LNV aan de Kamer dat er gevolgen kunnen zijn voor de teelt van andere gewassen waarbij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nabij Natura 2000-gebieden aan de orde is (DGA / 98229229, 12 mei 2025).

Concreet: Ten onrechte is artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn niet toegepast.

Ad 3) Zorgplicht Omgevingswet

De zorgplicht uit de omgevingswet (artikelen 1.6 en 1.7) legt eenieder die een activiteit uitvoert en die weet of redelijkerwijs kan weten dat het uitvoeren van die activiteit schade toebrengt aan de

omgeving op dit te voorkomen. Voorkomen bestaat uit maatregelen treffen die schade voorkomen of de activiteit achterwege laten. Eenieder die spuit met PFAS-houdende middelen en eenieder die dit laat gebeuren (zoals de Provincie Zeeland) overtreedt daarmee de Omgevingswet. PFAS-houdende middelen (laten) gebruiken is helemaal niet nodig, er zijn legio alternatieven voor die middelen beschik en verkrijgbaar. Niet voor niets is er in Denemarken een totaalverbod voor PFAS-houdende middelen en zijn Frankrijk en Duitsland daar mee bezig. PAN-NL heeft een verzoek gedaan aan het CTGB om de toelating voor alle PFAS-houdende middelen voor Nederland direct in te trekken (V). Vergelijkbare verzoeken zijn gedaan door de Vewin, de Unie van Waterschappen en het VNG.

Concreet: De zorgplicht bij gebruik van PFAS-houdende middelen wordt niet nageleefd.

Ad 4) waterschapsverordening

De Waterschapsverordening van Scheldestromen eist in artikel 1.6 dat het schade toebrengen aan het water- en grondwatersysteem door het uitvoeren van een activiteit dient te worden voorkomen. Of dat die activiteit dient te worden nagelaten. Dat doet iemand die PFAS-houdende middelen spuit niet. De PFAS/TFA verontreiniging hierdoor is bekend en dient te worden voorkomen door PFAS-houdende middelen niet meer toe te laten.

Ad 5) Drinkwaterbronnen

Het spuiten met PFAS-houdende middelen veroorzaakt TFA verontreiniging van het drinkwater; TFA is een zeer mobiele stof die zich over grote afstanden verspreid en daarmee ook ons drinkwater bedreigt (XI, pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39442319/). De TFA verontreiniging van het grondwater neemt de laatste jaren ook schrikbarend toe (XII, [KWRW 2025-027 - BO Trifluoroacetic acid in abstracted groundwater for drinking water production](#), BTO bedrijfsonderzoek).

De doelstellingen van de KRW (Artikel 7) richten zich in het kort op het behoud van de huidige kwaliteit van bronnen voor drinkwater, geen achteruitgang en verbetering van de waterkwaliteit. Het toevoegen van TFA aan het grondwater, wat door het spuiten met PFAS-houdende middelen gebeurt, is in strijd met dit artikel.

Concreet: Spuiten met PFAS-houdende middelen is overtreden van artikel 7 van de KRW.

Ad 6 ZZS

Voor alle PFAS, allen Zeer Zorgwekkende Stoffen sinds november 2024, geldt minimalisatieplicht zowel voor gebruikers als voor het bevoegde gezag. De humane risico's van TFA zijn recent bekend gemaakt. De PFAS normering voor drinkwater zal binnenkort verlaagd worden van 100 naar 4 ng/l.

Verzoek aan de Provincie Zeeland

Hierbij verzoekt SGW aan het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland het gebruik van PFAS-houdende middelen op gronden die in uw eigendom zijn en die u uitgeeft te handhaven en verbieden.

Verbieden op uw eigen gronden is eenvoudig, pas de voorwaarden die bij het uitgeven van grond aan boeren aan met een verbod voor het gebruik van PFAS-houdende middelen. De registratie van het gebruik van middelen (waar, wat, wanneer, welk gewas, waarom en hoeveel) is vanaf 1 januari 2026 verplicht voor professionele gebruikers van bestrijdingsmiddelen. Controle op niet gebruik van PFAS-houdende middelen is daarmee eenvoudig. Hierbij nogmaals het verzoek dat ook te doen, zeker voor de gronden waarvoor u de mogelijkheid daarvoor heeft.

Bronnen:

- I [1236-CLM-rapportage-PFAS-pesticiden-provincies.pdf](#), CLM rapportage 1236, Gebruik van PFAS-pesticiden en risico's voor grondwater en bodem, 18 december 2025
- II [Grondwaterkwaliteit Nederland 2024](#), Arcadis oktober 2025, Platform Meetnetbeheerders Grondwaterkwaliteit, Waterkwaliteitsportaal Informatiehuis Water
- III [H2O-Online 251120 PFAS in grondwater.pdf](#), H2O november 2025, Nederlands grondwater voldoet door PFAS waarschijnlijk niet meer aan KRW
- IV [CLM-onderzoek: alternatieven voor PFAS-pesticiden bieden perspectief voor aardappelteelt - Vewin](#), 23 juli 2026 website Vewin
- V [het-verzoek-tot-intrekking-.pdf](#), 26 juni 2026 Verzoek PAN_NL aan CTGB de toelating voor PFAS-bestrijdingsmiddelen in te trekken
- VI [1287-CLMrapport-Quickscan alternatieven pfas-pesticiden consumptieaardappel.pdf](#), aardappelteelt zonder PFAS, juli 2027
- VII [Motie 23 - PvdA-GL - Provinciale gronden PFAS-vrij](#), 4/5 juni Provinciale Staten Provincie Zeeland, motie verworpen
- VIII [Flyer-PFAS-middelen-24-april-2026.pdf](#), Flyer CLM over PFAS middelen, juni 2026)
- IX [Pesticiden op de Marker Wadden: zelfs hier is de lucht niet schoon | NPO Radio 1](#), Metenweten
- X [Hoofdpijnenrapport : Impact van probleemstoffen \(incl. PFAS\) op natuur in de Westerschelde | Rijkswaterstaat Publicatie Platform](#), WUR onderzoek PFAS in toppredatoren 1 december 2024
- XI [Pesticides can be a substantial source of trifluoroacetate \(TFA\) to water resources - PubMed](#), Environ Int. 2024 Nov;193:109061
- XII [KWRW 2025-027 - BO Trifluoroacetic acid in abstracted groundwater for drinking water production](#), BTO bedrijfsonderzoek

Met vriendelijke groet,
Bestuur Stichting Gezond Water

